

POSTANOWIENIE

25 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Ewa Stefańska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 25 stycznia 2024 r. w Warszawie
zażalenia Banku spółki akcyjnej w G.
na wyrok Sądu Okręgowego w Gdańsku
z 23 marca 2023 r., III Ca 1027/22,
w sprawie z powództwa K.S. i R.G.
przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w G.
o zapłatę,

**uchyla zaskarżony wyrok, pozostawiając rozstrzygnięcie
o kosztach postępowania zażaleniowego do orzeczenia
kończącego postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 12 maja 2022 r. Sąd Rejonowy Gdańsk-Południe w Gdańsku, po rozpoznaniu sprawy z powództwa K.S. i R.G. przeciwko Bankowi S.A. w G. o zapłatę, zasądził od pozwanego na rzecz powodów w częściach równych kwotę 1 738,97 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, w pozostałym zakresie oddalił powództwo oraz orzekł o kosztach postępowania.

Na skutek apelacji powodów wyrokiem z 23 marca 2023 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku uchylił w całości zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego. Sąd odwoławczy wyjaśnił w uzasadnieniu, że Sąd Rejonowy nie rozpoznał istoty sprawy ze względu na niewyjaśnienie i pozostawienie w zasadzie poza oceną okoliczności faktycznych

w zakresie uprzedzenia powodów o konsekwencjach ekonomicznych wpływających dla nich z zawartej umowy, w tym realnej możliwości zmiany wysokości raty kredytowej przy znacznej zmianie kursu franka szwajcarskiego. Zdaniem Sądu drugiej instancji, uzasadniało to wydanie orzeczenia kasatoryjnego, na podstawie art. 386 § 4 k.p.c.

Pozwany wniósł zażalenie, którym zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego w całości. Zarzucił naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. poprzez uznanie, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy oraz art. 378 § 1 w zw. z art. 382 k.p.c. poprzez odmowę merytorycznego rozpoznania sprawy przez Sąd drugiej instancji. Na tej podstawie pozwany wniósł o uchylenie w całości wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 386 § 4 k.p.c., z zastrzeżeniem sytuacji określonych w art. 386 § 2 i 3 k.p.c., sąd może uchylić zaskarżony apelacją wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania tylko w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Jeżeli sąd drugiej instancji uchyła wyrok wydany przez sąd pierwszej instancji ze względu na nierozpoznanie istoty sprawy, Sąd Najwyższy, rozpoznając zażalenie złożone na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c., bada, czy sąd drugiej instancji prawidłowo zastosował art. 386 § 4 k.p.c., tj. czy okoliczności sprawy, przy uwzględnieniu merytorycznego stanowiska sądu drugiej instancji, mieszczą się w kręgu sytuacji odpowiadających nierozpoznaniu istoty sprawy. Poza zakresem oceny pozostaje natomiast prawidłowość stanowiska co do *meritum* wyrażonego przez sąd drugiej instancji (zob. postanowienia SN z: 7 listopada 2012 r., IV CZ 147/12, OSNC 2013, nr 3, poz. 41, z 28 listopada 2012 r., III CZ 77/12, OSNC 2013, nr 4, poz. 54 i z 17 stycznia 2013 r., III CZ 2/13).

W świetle ugruntowanego orzecznictwa, do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wtedy, gdy sąd pierwszej instancji nie zbada materialnej podstawy żądania, wychodząc z błędnego założenia, że istnieje przeszkoda unicestwiająca roszczenie albo wykluczająca jego skuteczne dochodzenie (zob. wyroki SN z: 9 stycznia 1936 r., C 1839/36, Zb. Orz. 1936, poz.

315 i 23 września 1998 r., II CKN 897/97, OSNC 1999, nr 1, poz. 22 oraz postanowienia SN z: 10 stycznia 2013 r., IV CZ 170/12; 14 lutego 2013 r., II CZ 188/12; 3 lutego 2017 r., II CZ 146/17 i 13 października 2017 r., I CZ 90/17). Przesłanka ta nie dotyczy zatem sytuacji, w których błąd sądu pierwszej instancji lokuje się w sferze faktów i dowodów, lecz polega na nieprawidłowym założeniu o istnieniu okoliczności stojącej na przeszkodzie ocenie istoty sprawy. Przeszkoda ta może mieć źródło nie tylko w prawie materialnym, jak, przykładowo, w razie przedawnienia roszczenia, lecz również w prawie procesowym, co ma miejsce w razie nieprawidłowego przyjęcia istnienia prejudykatu lub nieprawidłowej oceny granic jego mocy wiążącej (zob. postanowienie SN z 9 lutego 2017 r., III CZ 63/16).

Z materiału sprawy wynikało, że Sąd Rejonowy ustalił stan faktyczny sprawy i dokonał prawnej oceny zasadności powództwa. Sąd ten dokonał ustaleń okoliczności dotyczących procedury zawierania umowy kredytu przez powodów, w tym przedstawienia im oferty kredytu indeksowanego kursem CHF. Tymczasem w judykaturze Sadu Najwyższego podnoszono wielokrotnie, że dokonanie przez sąd pierwszej instancji niewłaściwej lub niepełnej oceny prawnej powództwa nie jest tożsame z zaniechaniem rozpoznania istoty sprawy. Sąd drugiej instancji dysponuje kompetencją do prowadzenia postępowania rozpoznawczego, tak w aspekcie gromadzenia materiału procesowego, jak i oceny prawnej, w zasadzie na równi z sądem pierwszej instancji (zob. art. 381-383 k.p.c.).

Dodać należy, że dokonywanie ustaleń faktycznych w drugiej instancji, nawet w szerokim zakresie, nie prowadzi do naruszenia konstytucyjnego prawa do zaskarżenia orzeczeń wydanych w pierwszej instancji (art. 78 Konstytucji RP), jak również dwuinstancyjnego modelu postępowania sądowego, statuowanego w art. 176 ust. 1 Konstytucji RP (zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 11 marca 2003 r., SK 8/02, OTK-A 2003, nr 3, poz. 20 i postanowienia Trybunału Konstytucyjnego z 9 listopada 2010 r., Ts 49/10, OTK-B 2011, nr 1, poz. 90 i z 6 października 2015 r., Ts 52/14, OTK-B 2015, Nr 5, poz. 446). Trzeba pamiętać, że sprawne funkcjonowanie modelu apelacji pełnej wymaga, by przypadki uchylenia zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania miały charakter wyjątkowy. Unaocznia się to zwłaszcza w sytuacji, w której – jak w okolicznościach niniejszej sprawy – wnikliwie motywy orzeczenia

kończącego postępowanie apelacyjne ujawniały, że Sąd drugiej instancji przekazał sprawę Sądowi pierwszej instancji, mając w znacznym stopniu ukształtowane już stanowisko co do prawnych aspektów zgłoszonego żądania. W konkluzji zarzut naruszenia art. 386 § 4 k.p.c. należało uznać za trafny.

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji

(A.G.)

[a!]